שלא תתחיל מפניך שמא תכוה ת"ר [1]ונתן את הקטורת על האש לפני ה' (א)שלא יתקן מבחוץ ויכניס [א]להוציא מלבן של צדוקין שאומרים יתקן מבחוץ ויכניס מאי דרוש [2]כי בענן אראה על הכפורת מלמד שיתקן מבחוץ ויכניס אמרו להם חכמים והלא כבר נאמר ונתן את הקטורת על האש לפני ה' אם כן מה ת"ל כי בענן אראה על הכפורת [ב]מלמד שנותן בה מעלה עשן ומניין שנותן בה מעלה עשן שנאמר [1]וכסה ענן הקטורת את הכפורת [ג]הא לא נתן בה מעלה עשן (ב) [ד]או שחיסר אחת מכל סמניה חייב מיתה ותיפוק ליה [ה]דקא מעייל ביאה ריקנית אמר רב ששת הכא במאי עסקינן [ו]כגון ששגג בביאה והזיד בהקטרה רב אשי אמר אפילו תימא הזיד בזו ובזו [ז]כגון דעייל שתי הקטרות אחת שלימה ואחת חסירה אביאה לא מיחייב דהא עייל ליה שלימה אהקטרה מיחייב דקא מקטר קטורת חסירה אמר מר ומניין שנותן בה מעלה עשן ת"ל וכסה קרא לקרא אמר רב יוסף הכי קאמר אין לי אלא עלה מעלה עשן עיקר מעלה עשן מניין ת"ל וכסה א"ל אביי והא איפכא תניא נתן בה עיקר מעלה עשן היה מתמר ועולה כמקל עד שמגיע לשמי קורה כיון שהגיע לשמי קורה ממשמש ויורד בכותלים עד שנתמלא הבית עשן שנאמר [3]והבית ימלא עשן אלא אמר אביי הכי קאמר אין לי אלא עיקר מעלה עשן עלה מעלה עשן מניין ת"ל וכסה רב ששת אמר אין לי אלא אהל מועד (ג)שבמדבר שילה ובית עולמים מניין ת"ל וכסה האי [4]מוכן יעשה לאהל מועד השוכן אתם נפקא אלא הכי קאמר אין לי אלא ביום הכפורים בשאר ימות השנה מניין ת"ל וכסה רב אשי אמר חד למצוה וחד לעכב רבא אמר חד לעונש וחד לאזהרה תניא ר"א אומר ולא ימות עונש כי בענן אראה אזהרה יכול יהיו שניהם אמורין קודם מיתת בני אהרן ת"ל [5]אחרי מות שני בני אהרן יכול יהיו שניהם אמורים אחר מיתת שני בני אהרן ת"ל כי בענן אראה על הכפורת הא כיצד אזהרה קודם מיתה ועונש אחר מיתה מאי תלמודא אמר רבא אמר קרא כי בענן אראה ועדיין לא נראה ואלא מ"ט איענוש (ד)כדתניא ר"א אומר לא מתו בני אהרן אלא על שהורו הלכה בפני משה רבן מאי דרוש [6]ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח [ח]אע"פ (ה)שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט: יצא ובא לו דרך כניסתו: מנא הני מילי א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן אמר קרא [7]ויבא שלמה לבמה אשר בגבעון ירושלם וכי מה ענין גבעון אצל ירושלים אלא מקיש יציאתו מגבעון לירושלים לביאתו מירושלים לגבעון מה ביאתו מירושלים לגבעון פניו כלפי במה כדרך ביאתו אף יציאתו מגבעון לירושלים פניו כלפי במה כדרך ביאתו וכן [ט]כהנים בעבודתן [י]ולוים בדוכנן [כ]וישראל במעמדן כשהן נפטרין לא היו מחזירין פניהן והולכין אלא מצדדין פניהן והולכין [ל]וכן תלמיד הנפטר מרבו לא יחזיר פניו וילך אלא מצדד פניו והולך כי הא דר' אלעזר כד הוה מיפטר מיניה דר' יוחנן [מ]כד הוה בעי ר' יוחנן לסגויי הוה גחין קאי ר' אלעזר אדוכתיה עד דהוה מיכסי ר' יוחנן מיניה וכד הוה בעי ר' אלעזר לסגויי הוה קא אזיל לאחוריה עד דמכסי מיניה דרבי יוחנן רבא כד הוה מיפטר מיניה דרב יוסף הוה אזיל לאחוריה עד (ו)דמנגפן כרעיה ומתווסן אסקופתא דבי רב יוסף דמא אמרו

שלא תתחיל מפניך. לצבור ולילך הלאה: **שמא תכוה.** שהקטורת שנגבה לצדך בוערת תמיד וחוצץ המתפשט והולך להלן נכוה כמימור העולה: **כי בענן.** אל יבא כי אם בענן של עשן הקטורת: **מעלה עשן.** שם עשב שגורם לעשן לעלות זקוף כמקל: **ומנין שנותן בה וכו'.** לקמן פריך ל"ל הא נפקא ליה: **שלא אם לא נתן וכו'.** הא למדנו מכלל שנאמר (ז) ולא ימות שאם לא נתן וכו': **או שחיסר.** דכתיב הקטורת שלימה ולא חסירה: **תיפוק ליה.** דהא נמי לא כתב הכא ולא ימות מיחייב מיתה אקטורת חסירה דאשכח דעייל ביאה ריקנית שלא לצורך וכתיב (ח) ואל יבא בכל עת ולא ימות: **ששגג בביאה.** ריקנית אבל ידע שיש מיתה במקטיר קטורת חסירה ואין עונש מיתה על השוגג: **דעייל שתי הקטרות.** בביאה אחת: **קרא לקרא.** הא נפקא ליה מכי בענן: **עיקר.** שורש: **והא איפכא תניא.** שהשורש יפה מן העלין: **לשמי קורה.** לשון שמים: **ממשמש בכתלים.** כן דרך העשן כשאינו יכול לצאת כנגדו מתפשט למעלה תמיד עד שמתמלא חלל הבית למעלה מכותל לכותל וכשאין לו עוד מקום ממשמש ויורד אצל הכתלים: **האי מוכן יעשה לאהל מועד השוכן אתם נפקא.** אל מקום שיהא שכני אתם יעשו כן: **חד לעונש וחד לאזהרה.** ואל יבא כי בענן אזהרה וכסה ענן ולא ימות זה עונש ואילו לא ימות דאל יבא לאו אחרון ענן כתיב אלא אביאה ריקנית: **תניא ר' אליעזר אומר.** וכסה ולא ימות זה עונש מעלה עשן: **יכול יהו שניהן אמורים קודם מיתת בני אהרן.** ונאמר שבעון מעלה עשן שלא נתנו מתו: **ועדיין לא נראה.** אראה משמע לעתיד אלמא כשנאמר מקרא זה עדיין לא נראה ואי לאחר מיתתן כבר נראה בו ביום שנאמר ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם (ויקרא ט): **מצוה להביא מן ההדיוט.** ואע"פ שהורו כראוי נענשו שלא נטלו רשות: **לבמה אשר בגבעון ירושלים.** היה לו ליכתוב מירושלים או מן הבמה אשר בגבעון לירושלים. בגבעון היתה קדושה ששם מזבח שעשה משה והיה הולך ומקריב שם: **מקיש יציאתו מגבעון לירושלים לביאתו מירושלים לגבעון.** והכי משמע קרא ויבא שלמה לבמה אשר בגבעון דרך הליכתו וכן לירושלים בשובו מגבעון היתה כביאה ראשונה: **וישראל במעמדם.** העומדים בעזרה במקום כל ישראל על קרבן התמיד דכתיב תשמרו להקריב לי (במדבר כח) היו עומדים ומשמרים על קרבנכם: **עד דהוה מכסי מיניה ר' יוחנן.** שאין ר' אלעזר רואהו (א): **מיניה דר' יוחנן.** שאין ר' יוחנן רואהו מחזיר פניו:

שלא תתחיל מפניך שמא תכוה. לא ידענא מאי קאמר מסתברא כמאן דאמר מדתניא הכא כוותיה דילמא הא ברייתא (ט)איהו נמי תני לה כמו שהיא דלעיל ואי מייתי ראיה מן הטעם המפורש בה שלא תכוה ולהכי קא מסתברא כמאן דאמר בלא ברייתא נמי הוי מלי למימר האי טעמא ונימא דמהאי טעמא מסתברא כוותיה ושמא י"ל דאי לאו ברייתא לא הוה אמרינן אותה סברא למיחש לשעה קלה כל כך שמא יכוה אי נמי י"ל הנך תרי ברייתות דמייתי מעיקרא לא מיתני בי רבי חייא ורבי אושעיא ומייתי מהא דמיתניא בי ר' חייא ור' אושעיא: **חד** למצוה וחד לעכב. תימה לי מאי איצטריך קרא לעכב הא חוקה כתיב בפרשה וי"ל דחוקה לא קאי אלא איום הכפורים אבל קטורת דכל השנה איצטריך קרא לעכב ואין זה מעין המירוץ דמעיקרא קאמר דחד קרא ליום הכפורים וחד קרא לשאר ימות השנה והשתא קאמר דתרוייהו בין ביוה"כ (ב) בין בשאר ימות השנה: **שהורו** הלכה בפני משה רבן. בת"כ איכא פלוגתא דתנאי טובא מ"ט איענוש איכא מאן דאמר מפני נטלו [ואית דאמרי מפני] שאמרו מתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור וכו' ובפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נב.) נמי מייתי לה ואיכא מאן דאמר פרועי ראש היו ואיכא מ"ד שתויי יין היו ואיכא מאן דאמר מחוסרי בגדים היו: וכי

מסורת הש"ס

א) [לעיל יט:], ב) [כריתות ו.], ג) [עי' תוס' לעיל מד. ד"ה בשלה], ד) עירובין סג., ה) לעיל כא:, ו) [גיר' הערוך דהוה מינקטן], ז) [ויקרא טז], ח) [שם], ט) [ודברי תוס' הם תמוהים וכן הגיה התרי"ג בפ"ו ת"ג דתמיד דבריהם כפליאה],

◆

תורה אור השלם

1. וְנָתַן אֶת הַקְּטֹרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי יְיָ וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת אֶת הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת: ויקרא טז יג
2. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת: ויקרא טז ב
3. וַיָּנֻעוּ אַמּוֹת הַסִּפִּים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא וְהַבַּיִת יִמָּלֵא עָשָׁן: ישעיהו ו ד
4. וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם: ויקרא טז טז
5. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי יְיָ וַיָּמֻתוּ: ויקרא טז א
6. וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל הָאֵשׁ: ויקרא א ז
7. וַיָּבֹא שְׁלֹמֹה לַבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן יְרוּשָׁלִַם מִלִּפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּמְלֹךְ עַל יִשְׂרָאֵל: דברי הימים ב א יג

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עד דהוה כו' רואהו הס"ד ואח"כ מה"ד עד דמיכסי מיניה דר' יוחנן: (ב) תוס' ד"ה חד כו' דתרווייהו בין ביום הכפורים. נ"ב עיין גם בתוס' ב"מ פי' ר"ל:

◆

תוס' ישנים

ותיפוק לי דקא מעייל ביאה ריקנית. דסבירא ליה להאי מקשה כרב אשי דאמר לקמן דליכא עיכובא [אי נמי] לכולי עלמא ואפילו לרבא דאף על פי דלא נפקא ליה מהאי קרא נפיק ליה מקרא אחרינא מיתה על מה שפניו בסמים הקטורת והיא ברייתא שנויה בירושלמי חסר מכל סימן וסימן או שלא נתן לתוכה מעלה עשן או שחסרו חייב מיתה א"ר ועילא משום הכנסה יתירה מאי האי דאמר משום הכנסה יתירה אי דהזיד על הביאה חייב על הביאה ואי דשגג בביאה אם מקטירה חייב על הקטרה שפסולה ואי אין מקטירה מאי איכא איכא ולאומר כדי דהכנסה היא ביאה שנכנס להיכל כמנם כמו שנכנס בכניסתו מעלו וחייב משום ביאה ריקנית. מ"ר. וה"ר מנחם פי' משום הכנסה יתירה כמו נהכנסה יתירה כלומר בהכנסה יתירה של יוה"כ שנכנס בה לפני ולפנים דבהכיל דוקא [illegible]

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"ה מהלכות עבודת יוה"כ הלכה ז:

נב ב מיי' פ"ב מהלכות כלי המקדש הלכה ג ג סמג עשין קסו:

נג ג מיי' פ"ה מהלכות עבודת יוה"כ הלכה כה:

ד [מיי' פ"ב מהלכות כלי המקדש הלכה ח]:

ה ו ז מיי' פ"ה מהלכות עבודת יוה"כ הלכה כה:

נד ח מיי' פ"ב מהלכות תמידין הלכה א:

נה ט י כ מיי' פ"ז מהל' בית הבחירה הלכה ד:

נו ל מ מיי' פ"ה מהלכות ת"ת הלכה ו טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף טז [רב אלפס קידושין פ"א דף רכח. [סי' תריג] וע"ש הגירסא בענין אחר הרא"ש שם סימן נג]:

◆

מוסף רש"י

שלא יתקן. הקטורת אלא מפנים הניתנת ביוה"כ על המחתה כדכתיב ומלא חפניו וגו' ונתן את הקטורת על האש וגו', מבחוץ. בהיכל היו נותנין אותה לצדוקין על האש ואחר כך מכניסין, שהיו דורשין אל יבא כי אם בענן כי בענן אראה, וכתיב ברישא דקרא ואל יבא בכל עת אל הקדש, ומשמע כי בענן עשן הקטורת יבא ואז אראה על הכפרת (לעיל יט:). **או שחיסר אחת מכל סמניה** חייב מיתה. כי עייל ביוה"כ, דכתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו' ולא ימות וגו' וכי בזאת יבא אהרן וגו' וכי מעייל קטרת שלא כהלכתה ביאה ריקנית היא וחייב מיתה (כריתות ו.). **הנפטר מרבו.** פורש ומפליג (עיין רש"י גיטין נט.).

◆

רבינו חננאל

ת"ר ונתן את הקטורת על האש לפני ה'. כלומר, הבא אש לפני ה' ואחר כך תן עליה הקטורת. כי בענן אראה על הכפורת, מלמד שנותן בקטורת סם שהוא מעלה עשן, להוציא מליבן של צדוקין, שנאמר כי בענן אראה על הכפורת, מלמד שמתקן מבחוץ ומכניס כשהעשן עולה כולה. ותריצנה הכי ונתן את הקטורת על האש לפני ה' כי בענן אראה על הכפורת. אין לי אלא עיקר מעלה עשן. כלומר, השורש שהוא חזק שהוא מתמר ועולה כמקל עד שמגיע לשמי קורה, וכיון שהיה מגיע לשמי קורה היה ממשמש בכתלים ויורד עד שנתמלא הבית עשן שנאמר וימלא הבית את הענן וגו'. אין לי אלא עיקר מעלה עשן, [עלה] מעלה עשן שחוקה מנא לן. ת"ל וכסה ענן הקטורת וגו', כלומר כיון שהיא שחוקה נתערבה ונתכסת. ואסקה רב אשי הני תרי קראי חד למצוה וחד לעכב. רבא אמר כי בענן אראה על הכפורת לאזהרה. וכסה ענן הקטורת את הכפורת אשר על העדות ולא ימות לעונש. ואי איפשר לומר כי שניהם נאמרו קודם מיתת בני אהרן, דהא אחרי מות שני בני אהרן כתוב. אלא כי בענן אראה על הכפורת קודם מיתת בני אהרן, דדייקינן אראה מכלל שעדיין לא נראה. וכסה ענן [illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com